

Օգոստոս 18
1992
Երեւանի
Երկրորդ քեր
Բ արի, քի 73 (165)
գինը 2 օ
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
դասիչ 69149

ԱՄՆ-ի կառավարությունը դասադարձում է Արծվաճենի գավթունը

Ինչպես հաղորդեց «Մնար» գործակալությունը, ԱՄՆ-ի կառավարությունը դասադարձում է Արծվաճեն գյուղի գավթունը: Այդպիսի հայտարարությամբ է հանդես եկել ԱՄՆ-ի պետքարտուստի մամուլի ֆարսողարի տնօրեն Ռիչարդ Բուշը: Նա նշեց, որ Մ. Նահանգները կոչ են անում Ադրբեջանին հարգել Հայաստանի ինքնիշխանությունը և դուրս հանել զինված կազմավորումները նրա սահմանից: Միաժամանակ ԱՄՆ-ը դիմում է ԵԱՀԿ-ի անդամներ Հայաստանին և Ադրբեջանին կոչ անել լուրջ դադարեցնել կրակը 60 օր ժամկետով և հակամարտությունը խորացնող գործողություններ չչեղնարկել:

Հայաստանի ռամկավար ազգայնական կուսակցության հայտարարությունը

Հայաստանի ռամկավար ազգայնական կուսակցության կարծիքով ստեղծված ֆաղափական իրավիճակը դասադարձում է գոյություն ունեցող ֆաղափական ուժերի շեշտակի քննադատմանը:

Հակառակ վերջին շրջանում Հայաստանի Հանրապետությունում ստեղծված ֆաղափական լարվածության հարթահարման ուղղությամբ ՀՌԱԿ-ի առաջարկներին, իր որդեգրած կառուցողական ընդդիմության ուղեգծից բխող հայտարարություններին ու կոչերին, այսուհանդերձ, ցավով, ֆաղափական առճակասման մթնոլորտը հանրապետությունում գնալով ավելի է սրվում:

Ստեղծված կացությունը արդյունք է նախագահի կողմից իրագործվող ներքին և արտաքին ֆաղափականության ոլորտներում լրջագույն քննարկումների, այդ ֆաղափականությունն իրականացնող որոշակի խմբավորման անկարողության:

Հանրապետության նախագահի ունեցած լայն իրավասությունների դասադարձում, ըստ երևույթին, անխուսափելի էին շեղումները ժողովրդավարությունից: ՀՌԱԿ-ը ներկա դրությամբ աննյութական հարաբերակցություն է հաստատել իր ժողովրդի հետ: Միաժամանակ հրամայելով նախագահի հրաժարականի դեմ, միաժամանակ հրամայելով է գտնում նախագահական իշխանության համակարգի կասարելագործումը մեկ կողմից իշխանության մարմինների միջուկի լիազորությունների վերաբաշխումով, մյուս կողմից ընդունվող որոշումների նկատմամբ նախագահի անձնական դասադարձավորության բարձրացումով:

Ըստ էության, նախագահը գործադիր իշխանությունների ղեկավարումը սահմանափակում է կարգապահական գերակշռությունը, անհրաժեշտ չափով չզբաղվելով հանրապետության սենսական և սոցիալական զարգացման խնդիրներով: Նրա կողմից դասադարձված իրականացված որոշումները ստեղծում են իրականացման օրենսդրական նախադրյալները իր իրավունքները: Ինչ վերաբերում է կարգապահ ֆաղափականությանը, ապա ֆաղափական, դասադարձական և անվստահության ոլորտներում դեկի մոտ են հայտնվել սարտական մասնագիտական ունակություններից զուրկ անձինք, ովքեր անմիջական դասադարձավորություն են կրում ստեղծված իրավիճակի համար: Հայաստանում առայսօր այդպես էլ չի ձևավորվել իշխանության երրորդ քեր դասական իշխանությունը: Եւ այս ամենը տեղի է ունենում հիմնական օրենքի սահմանադրության բացակայության դասադարձում, որի ընդունումը դեռ է արագացվել խորհրդարանի կողմից:

Հայաստանի Հանրապետության առաջին նախագահը, որը խորհրդարանից է մեր անկախ ժողովրդականության, կրկնված է ժողովրդից, և դա փաստ է, դարձ փաստ, որն արտահայտվում է ժողովրդի հետ նրա համախառն հանդիմանության բացակայությամբ:

Մենք բազմիցս հանրապետության նախագահի ուղղությամբ ենք հրավիրել, որ նա վեր կանգնի որևէ կուսակցական դասադարձությունից և խմբավորման ազդեցությունից, հանդես գա որդեգրված դասադարձավորության դեմ: Մենք կոչ ենք անում նրան, որ նա իր անհատական և հանրապետական պարտականությունները լիարժեք կատարի: Մենք կոչ ենք անում նրան, որ նա իր անհատական և հանրապետական պարտականությունները լիարժեք կատարի: Մենք կոչ ենք անում նրան, որ նա իր անհատական և հանրապետական պարտականությունները լիարժեք կատարի:

Կարող էր արդյոք նախագահը բռնի սալ այսօրվա դրությամբ, երբ իր բարձրության վրա գտնվելով Գերագույն խորհուրդը: Իհարկե ոչ: Այսօր արդեն անխուսափելի է դարձել Գերագույն խորհրդի արմատական բարեփոխման անհրաժեշտությունը, որը ենթադրում է անհատադարձ և լուրջ փոփոխություն: Հրատալ է անվստահության խորհրդի, կառավարության, բանակի մասին օրենքների ընդունումը:

Գլխավորապես մինչև վերջ ասած չենք լինի, երբ չենք, որ հակադիր կողմերը ոչ միշտ են հանդես գալիս կառուցողական և հանդուրժողական դիրքերից գործելով մյուս ֆաղափական դասադարձում, երբեմն արձանագրվում են ծայրահեղականություն, մանրախնդրություն, ֆնտազիայի անհարկի անձնավորում, ազգային զգացմունքների շահարկում:

Հայաստանի Հանրապետությունը ապրում է իր անկախ ժողովրդականության ձևավորման դժվարագույն փուլերից մեկը: Ուզում ենք հավասար, որ ստեղծված դասադարձումը նախագահը վեր կկանգնի իրավիճակի զգացմունքային ընկալումներից, վերջապես ձեռք կմեկնի բոլոր ուժերին՝ ադառնվելու ազգային միասնությունն ու ֆաղափական ուժերի միջև համագործակցությունը:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչություն և 77 Գերագույն խորհրդում ՀՌԱԿ-ի ներկայացրող դասադարձավորական խմբակցություն
17 օգոստոս 1992

Ինչպես հաղորդեց «Մնար» գործակալությունը, օգոստոսի 17-ին Երևանում ծնողներին է հանձնվել Չեչենիայի ֆաղափակի Բեյլան Իսրայիլովը, որը ուղիղ մեկ ամիս առաջ անհայտ կորել էր Լեռնային Ղարաբաղում: Դա հնարավոր եղավ Չեչենիայի և Հայաստանի արտգործնախարարությունների համագործակցության շնորհիվ: 16-ամյա Բեյլանի խոսքերով, Բաբկուն գետի մոտ ժամանակ նրան սխիտոդարաբար ուղարկել էին ԼՂՀ, որ և հայերը նրան գերի էին վերցրել: Չեչենիայի արտաքին ֆաղափական գերաստիության ներկայացուցիչները խորը նախազգիտություն են հայտնել Հայաստանի արտգործնախարարությանը աջակցության համար:

Գերագույն խորհուրդը չի կարողանում ճգնաժամից ելք գույց սալ

Արտաքին նախարարությունը այդպես էլ ոչ մի որոշում չընդունվեց

Ենթոյա հանրահավաքային և հեռուստատեսային նախադասարանական մեղադրանքների սարսփից կես հանրապետության նախագահի կողմից հրավիրված ՀՀ Գերագույն խորհրդի արտաքին գերագույն նախնաաջ կառավարող և «Ազգային դաճիմ» խորհրդարանական միության մեջ մտնող 6 անհանդուրժողական դիրք գրաված կուսակցությունների միջև եղած ուժերի իրական հարաբերությունը դեռ է ցուցաբերում:

Իգուր չէր, որ ՄԻՄ-ի նախագահ Հրանտ Խաչատրյանը օգոստոսի 17-ին Գերագույն խորհրդի նիստերի դահլիճի մոտ հանրահավաքի կոչեր էր անում:

Երկու կողմերի համար էլ առաջին անակնկալը նիստի օրը փողոցում էր: Մի հանգամանակ, որը հենց սկզբից թելադրեց այդ օրվա իրադարձությունների հետագա ընթացքը և հակադիր կողմերի մարտավարությունը:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, արդեն ավելի վստահ իր դիրքերի ամրության վրա և բերես սեմելով իր հրաժարականը դասադարձի նախկին ընկերների անհամար վիճակը, ներողամիտ կեցվածք ընդունելով որոշեց ժողովրդավարության դասադարձ անհատական դիրքը թողնել խորհրդարանին:

Երկու կողմերի համար էլ առաջին անակնկալը նիստի օրը փողոցում էր: Մի հանգամանակ, որը հենց սկզբից թելադրեց այդ օրվա իրադարձությունների հետագա ընթացքը և հակադիր կողմերի մարտավարությունը:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, արդեն ավելի վստահ իր դիրքերի ամրության վրա և բերես սեմելով իր հրաժարականը դասադարձի նախկին ընկերների անհամար վիճակը, ներողամիտ կեցվածք ընդունելով որոշեց ժողովրդավարության դասադարձ անհատական դիրքը թողնել խորհրդարանին:

Ամերայում ավարտվեց նաև «Գաճիմ»-ի կողմից մարտի մեջ մտնող «գաղտնի» զենքը՝ 93 դասադարձությունների դասադարձ «ՀՀ-ում ստեղծված իրավիճակը» օրակարգով մույն օրը հրավիրված մեկ այլ արտաքին նիստը: Մի ֆանի դասադարձությունների նյարդերը տեղի տվեցին: Պարտի Հայրենական դարգադես ստանալով այն դասադարձություններին, ովքեր ստորագրությամբ կոչ էին արտաքին գերագույն խորհրդի հրավիրելու գաղափարին, սակայն ֆվեարկելիս դեմ դուրս եկել:

Այսպիսով, թեև արտաքին նախարարության առաջին հայացքից կարծես ոչ մի որոշում չհանգեցրին, սակայն այդ օրը Երևանի խորհրդարանում հակադիր ուժերի իրական հարաբերակցությունը իշխանությունները հեղինակությունը կորցրելով դեռևս բավականին կարողություն ունեն իրենց դիրքերը դասադարձի համար, իսկ ընդդիմությունը հզորանալով հանդերձ առայժմ վճռական հարվածի համար դասադարձ չէ:

Անցեց, այս արտադր չի ավարտվում դասադարձ կողմերը ժամանակավոր դադար են առնում մինչև կառավարող կուսակցության հաջորդ լուրջ սայթախումը:

Հայկական ուժերը գաղտն են արբեջանցիների հարձակումը

Ինչպես հաղորդեց Ղարաբաղի «Նորություններ» գործակալությունը, օգոստոսի 16-ի և 17-ի առավոցյան արբեջանական բանակի գործակալները հեն են սղվել, բեմանակ հասցվել է մարդկային ուժի զգալի կուսանք: Վերջին երկու օրերի ընթացքում ոչնչացվել է 25 միավոր զինվորական: Նույն արդյունքը, որ հակառակ Ադրբեջանի գերագույն իրավասության միջոցների, հայկական կողմը վերահսկում է Սարսանգի ՀԷԿ-ի ամբարակը և Վաղուհաս, Գրքոն, Մեծեմ գյուղերը:

Օգոստոսի 17-ի առավոցյան վերսկսվել են արբեջանցիների հարձակումները Մարտնի Երկնաճի և Շարսար գյուղի վրա: Ինչպես նաև Գերագույն խորհրդի վրա: Ինչպես նաև Գերագույն խորհրդի վրա: Ինչպես նաև Գերագույն խորհրդի վրա: Ինչպես նաև Գերագույն խորհրդի վրա:

Պարտի, որից հրեակոծվում էր Ստեփանակերտը:

Գործակալության սվաղներով, օգոստոսի լույս 17-ի գիշերը ինքնադասադարձության հայկական ուժերին հաջողվել է հեն սղել հակառակ կողմի նոր հարձակումը Մարտնի Երկնաճի և Շարսար գյուղի վրա: Այդպիսի հարձակումներ են ներառվել նաև Հայրուր Երկնաճի, Եղիլու և Վանք գյուղերը: Կան ավերածություններ և վիրավորներ:

Ինքնադասադարձության հայկական ուժերին հաջողվում է գաղտնի բեմանակ գրոհները Մարտնի Երկնաճի և Ստեփանակերտի վրա:

Տարուհում տուժածներ չկան, Մեղրում 2 գոհ

Տարուհում, Երևանում են ինքնսվող գործողությունները հայ-արբեջանական սահմանագծում: Ամենամեր իրավիճակը ստեղծվել է Պատավար գյուղում: Ադրբեջանական բանակը ջանքեր է գործադրում այդ գյուղը գրավելու: Ինչպես երկ երեկոյան տեղեկացում էր Տարուհի Երևանի ինքնադասադարձության Երևան, օրվա ընթացքում Երևանի սահմանամեր Պատավար, Երևանի Կարմիրադրուր և Մովսես գյուղերը գերակոծվել են հիմնականում ինքնադասադարձության ժամանակ: Տարուհի Երևանի փոփոխություններ չեն եղել: Վերջին երեկ օրերի ընթացքում հայկական կողմից տուժածներ չկան: Հակառակ կողմի կուսանքների մասին տեղեկությունները ձեռնարկում են:

Մեղրի. Օգոստոսի 17-ի առավոցյան արբեջանական զինված կազմավորումները գործողություն են սկսել օրվա ժամանակահատվածում: Ադրբեջանական ուժերը սահմանադարձ արձանագրություններ գրավելու նպատակով: Ադրբեջանցիները անդադար հրեակոծում էին Երևանը: Հայաստանի դասադարձության նախարարության 14-ի սվաղներով, հայ սահմանադարձների Երևանում կան վիրավորներ: Ինչպես երկ երեկոյան տեղեկացում էր Մեղրի ինքնադասադարձության Երևան, օրվա ընթացքում հաջողվել է վերագրավել նախօրեին արբեջանական զինված ուժերի կողմից գրավված արձանագրությունները, որը գտնվում է հայ-արբեջանական սահմանի վրա և որտեղից հրեակոծվում էր Երևանը: Բարձունք գրավելուց հետո հրեակոծումը դադարել է: Երկ երեկոյան ժամը 19-ի դրությամբ հայկական կողմից կան երկու ստանված և վեց վիրավոր: Երկ երեկոյան փոփոխությունները դադարել էր համաձայն հրադարձի մասին ձեռք բերված դասադարձությունները:

Վիեննայում օգագործվող զենքը Ադրբեջանում

Ադրբեջանը ավելի զենքի նոր սեպակ է օգագործել Ղարաբաղյան դասադարձում: Օգոստոսի 16-ին Մոսկվայում ինքնադարձ երկու անգամ հարձակվել է Մարտնի Երկնաճի վրա, ցած նեմելով գնդակավոր ռումբեր: Այդ մասին «Մնար»-ի քրակցիցին հաղորդեցին Հայաստանի դասադարձության նախարարությունում: Հենց այդ զենքն էր օգագործում ամերիկյան բանակը՝ Վիեննայի դեմ դասադարձի ժամանակ:

Ադրբեջանը ավելի զենքի նոր սեպակ է օգագործել Ղարաբաղյան դասադարձում: Օգոստոսի 16-ին Մոսկվայում ինքնադարձ երկու անգամ հարձակվել է Մարտնի Երկնաճի վրա, ցած նեմելով գնդակավոր ռումբեր: Այդ մասին «Մնար»-ի քրակցիցին հաղորդեցին Հայաստանի դասադարձության նախարարությունում: Հենց այդ զենքն էր օգագործում ամերիկյան բանակը՝ Վիեննայի դեմ դասադարձի ժամանակ:

Այս Բեյլանի խոսքերով, Բաբկուն գետի մոտ ժամանակ նրան սխիտոդարաբար ուղարկել էին ԼՂՀ, որ և հայերը նրան գերի էին վերցրել: Չեչենիայի արտաքին ֆաղափական գերաստիության ներկայացուցիչները խորը նախազգիտություն են հայտնել Հայաստանի արտգործնախարարությանը աջակցության համար:

ԹՈՒՍԱՐԻՆԵԼՈ՞Ւ Է ԱՐԴՅՈՔ «ԴԱՇԻՆԵՐ» ՆԵՐԿԱ ՎԱՐՉԱՎԱՐԳԻՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՆ «Հայաստան-Միջին Արևելք» վերլուծական կենտրոն

Նայի եւ անաչ նեւն, որ Հաստատում իշխանության հարցի ուժման եւ հաղթական կուրսի տոխոման ներկա տարբերակը լա- ազոյններից չէ: Առկա դիմակա- րությունից խուսափելու համար ար եւ ժամանակ, եւ հնարավորու- լուն, երբ ա. նախագահն ի սկզ- անն վեր լինեւ առանձին հաղա- սկան ուժերից եւ ստանձնեւ ղե- սկանության կառուցման բարձր- ւոյն երախիքի դերը. բ. նախագա- շ հասկանալու առաջնորդներ ղե- սկան-ազգային գերագույն, ընդ- սնակալական անհրաժեշտ է հիմնի ա. դ. կուսակցությունները լիար- ւ մասնակցության հնարավորու- լուն ունենային եւ համադասա- սան տասնամյակներու կրեին եսականության կառուցման եւ չզային խնդիրների լուծման գոր- ւ համար:

Մյուս կողմից, երբ ընդդիմու- լունն իր հերթին կարողանար ա. վական արդյունավետ կառուցնե- սեղծելով չեզոքացնել նախա- մի հաղթական կուրսի վրա ազ- ցություն ունեցող նրա անմիջա- մն Երջուարը եւ նրանց կառույց- րը. բ. ձեռնարկ սովորային կա- մնս, կիմնական ընդդիմադիր կու- կցությունների վոլոխամաձայնու- սն հիմնի վրա կազմված հաղա- կան ծրագրով ու դասձորով, ո- իրական հակակշիռ կլինեւ նե- ՚ վարչակարգին եւ անհամեմատ սյի մեծ ազդեցություն կգործեւ նրադեմության ներքին եւ արեւ- ի հաղթականության վրա, ինչը սցանեւ ճգնաժամի խորության կա տարիներ:

Արդարացի լինելու համար ղեկ- ի սասել, որ ընդդիմության կող- յ փորձ աւելց տարանջատել նա- զակաի Ֆիգուրը նրան Երջուար- արաստոր միջավայրից, սա- յն նախագահն ինքը կառչած սց լծացած եւ անհեռանկարա- խաղախախտակից: Ավելին, կա- ցողական երկխոսության փոխա- կա նախընտրեւ ուձային ճնեու- ընդդիմության նկատմամբ, ինչը երջո հանգեցրեւ նախագահի եւ վարչակարգի բացարձակ մե- յացմանը: Դրանով իսկ Հայաս- տան առկա է մի վստահավոր ի- իձակ, երբ ա. երբ վարչակա- ռնախաղախի գլխավորությունը ի իշխանության գլուխ, առկա առկան կուրսի որեւէ փոփո- րյուն ակնկալել հնարավոր չէ ձգնաձգելով գնալով խորանալու ռախագահն արդեն առկայեւ ի չի երաժարվի ո՞չ անձեռնաս, որո՞ւ դեմքերում Եսահայեց գոր- առանձին տասնամյակներից եւ շ նրանց կողմից կառավարվող ոյցներին, բ. երբ նախագահը սցվի իշխանությունից, առկա սեիմի» կողմից իշխանու- մն արդյունավետորեն կազմա- ղելու կայուն երախիքներ ա- հն չկան:

Կենսայ է, որ «Դաշինի» ան- կուսակցությունների նախա- րասական փուլի ախասան- րավարը չեն եւ միայն վե- իրադարձությունների ճնեման է, որ հաղթեւ ծրագիր է նա- յարաստում ժողովրդին նե- յցնելու համար: Իր ժամանա- անհրաժեշտ ախասաններ ելով կոալիցիոն սովորային ինեսի ձեւավորման ուղղու- ր, յունենալով տարաստի կա- ներ, որոնք առավելագույն ա- րթյամբ եւ արդյունավետու- յ կփոխարինելն բաերաբեւր վարչակարգի կառույցները չինը» կարող է րավարավել

կուսակցական փոփոխություննե- րով, դառնալով այն միջին օ- դակները, որոնց անձեռնաստույու- նը ներկայիս վարչակարգի ճգնա- ժամի հիմնական տասնամներից մեկն է: «Դաշինի» կողմից ա- ուայժմ հասկեցված չէ նաեւ, քե ո՞ր կուսակցությունն է նրա առանց- րը եւ ճանաչում են արդյո՞ւ մյուս կուսակցությունները նրա առաջնա- յությունը իշխանության ձեւավոր- ման հնարավոր ընթացում: Կենտր- նացված կամային իշխանության փոխարինումը րազմակուսակցա- կան «Դաշինի» չի՞ հանգեցնի արդյո՞ւ իշխանության վախուձու- ի: Ի՞նչ երախիքներ կան, որ ներկա վարչակարգին փոխարինելուց հետո «Դաշինի» չի լծան սեփական ներքին ճգնաժամի մեջ: Այս րդը հարցերին «Դաշինի» ղեկ է հս- սակ տասնամյակներ եւ, որովհետեւ տասնամյակը երկիրը չի կարող մանրամասն չիաւարկված հաղա- րակալ փոփոխությունների փորձա- դաւս լինել:

Մտահոգություն է առաջացնում նաեւ այն գաղափարը, որ Հայաս- տանում ղեկ է վերացվի նախագա- հական իշխանության ինեսիտը: Նորասեղծ ղեկավարության հա- մար մեկ դա խիստ անհեռանկա- րային եւ վստահավոր են համա- րում: Խախտանալ առաջնորդի եւ նրա կողմից ղեկավարվող ինեսի- տուալ էիտայի առկայությունը Հա- յաստանի տայնաներում անխուսա- փելի անհրաժեշտություն է: Երբ ներկայիս նախագահը չարաբաց- րեց ակնկալիները, դա ամենելին չի նեանակում, որ նախագահական իշխանության ինեսիտը վասն է կան ղեկանի չէ Հայաստանի հա- մար: Հայաստանին ղեկ է նախա- գահ, ուձեղ եւ ստանդարտ նա- խագահ, որի իշխանությունը կեն- վի ազգային համերախության եւ ազգային առաջընթացի հստակ ծրագրերի վրա: Երբ ընդդիմույու- նը նման առաջնորդի արժանավոր քնննաձություն չունի, դա դեռ նա- խագահական ինեսիտի լուծար- ման րավար փաստել չէ:

Եւ վերջապեւ, ղեկ է ալելուրդ առաջույցներ քեւել ներկա վարչա- կարգի սնանկությունն առաջուցե- լու համար: Բոլոր նրանք, ովքեր մտադրված են հայերենի առկա- գայով եւ չեն ուզում րաց աչքով համակերպվել սեփական կործան- ման իրողության հետ, դրանում ար- դեն հանգեցվել են: Բայց մեկ ան- գամ արդեն չարաչար խաբված ժո- ղովուրդը չի տասեղանի որեւէ ուձի հայերը արմասական փոփոխու- րյունների ուղղությամբ, երբ դրանք առավելագույնս առաջիկ հիմնավոր- րումներ չունենան: «Ազգային դա- շինի» մեջ կենտրոնացած է հան- րադեմության ողջ հաղթական կա- րողությունը եւ նա տարավոր է լիարժեք տասնամյակներ սալ ժո- ղովրդի ակնկալիներին: Միայն այդ քանից հետո «Դաշինի» հա- մաձողովրդական լեգիտիմացիան կասարված փաստ կլինի եւ ի դեմս նրա հուսալորդ ալլընրամե կեւե- նեմ ներկա վարչակարգին ու նրա հաղթականությանը:

Հ.Գ. Ժողովուրդն իրավումն չու- նի կրավորական դիտողի դեր գրա- վել հայերենի համար այս րախո- րո՞ւ տակին: Ոչ միայն Երեւանի, այլեւ աղեի գոտու, Ձանգեղուրի, սահմանամերձ եւ մյուս Երջանների րնակչությունը ղեկ է իր ակնկալ մասնակցությունն ունենա սեղծ- ված իրավիձակի հանգուցայուձ- ման գործում: Այսօր գուցե եւ վե- ջին հնարավորությունն է կանխելու հանրադեմությանն ու ժողովրդին ստանալու աղեքը: Փոխել իր ր չփոխել վարչակարգը առեւտրական խնդիր չէ, այլ վձորո՞ւ նեանակու- րյան որո՞ւմ եւ ժողովուրդը ղեկ է տասնամյակներու կրի իր ընտրության համար:

Այս տարիս գարնանը, երբ եղա- նակները վերջապեւ րավակա- նին սախակն էին, դեհական նա- խարար Ռուրեն Չիձրարյանը հեռուստատեսությամբ ազգայնակ- յությունը գործաւրեց, որ եկող ճրձ- յանը նույնպեւ վառելիքի հարցում դժվարություններ են լինելու: Մա- կայն, րաս նրա, կարվի ամեն ինչ, որդեհակ արդյունաբերությունը կանգ չառնի, երբ դրա համար հարկ լինի նույնիսկ րնակարաննե- րը ջնուցումից եւ էլեկտրաէներգիա- յից ալելի երկար ժամանակով գը- կել, րան անցած ցրտաւումն ամի- ներին:

Հավանական է, որ տարուն Չիձ- րարյանն իր խոսում «հասկա-

մաններում արդեն կուսակված է 173 հազար, իսկ ճանադարին է 80 հազար տոմար մազոր: Թեեւ զազ առայժմ ոչ է առա- վում եւ ճնեում էլ տախանջվածից ցածր է, րայց երկնագույն վառելի- քը նույնպեւ տախեսավորվում է: Գազատարների հայ Երնարարները դժվարին տայնաններում ախասե- լով, ամեն ինչ անում են սեղեսե- րերին Հյուսիսային Կովկաս-Անդը- կովկաս զազամուդի կիսաս մնա- ցած ախասաններն ալարեելու համար: Այն հնարավորություն կսա զգալի ալելացնել զազի մուսրը Հայաստան: Հուսանք, որ տայնա- նագրերով հաստատված վառելիքնե- րի մյուս տեսակներն էլ ի վերջո տեղ

13-14 տարի: Մտազվում է, որ զազի եւ մա- ղուրի նորմալ մասակարարման տայնաններում Երեներում րնակ- վողների վիձակը սանելի կլինի, իսկ սեփական սեւեր ունեցողներից Եստերի վիձակը կարող է տարա- ղեւ անհախանձելի ու նույնիսկ զավեսական լինել, տախեսներում վառելիքի առկայության տայնան- ներում համադաստատան գումար չունենալու տասնամյակ սխոլված կլինեն մեւոր սառը սեւնակներում անցկացնել: Իսկ գուցե մեկ ճիւղ չեն գնահատում ժողովրդի գնողու- նակության հնարավորությունները: Էներգետիկայի եւ վառելիքի նա- խարարությունում աւազին, որ

Ի՞նչ ենք անելու այս ձմռանը

նաղի տասնամյակը» նեւելով, հույս ունեւ, քե ընթանող, հասկազող եւ համերաւար ժողովուրդը նորից «կսանի իր խաչը»:

Միայն քե կառավարության րարձասեղման դաւեսոնայի «ճա- կասային» այս հայարարությունը Եստերի կողմից ընկալվեց մոտավորա- ղեւս այսուպեւ. «Ով կարող է, քող իր գլխի ճարը տանի»:

Եւ մարդիկ տուր տալով ժամա- նակի նոր հովերին, սկեցին «հույսները միայն իրենց վրա դնել». հեղուկ վառելիքը 17-20 տարով, իսկ րարաձայր տոմարն 6000 տարով գնել, ով անատների մոտակայում էր աղում ժառերը կրել: «Ամայի» վարերում րնակ- վողները մեկ րեոնասար մեհնեա վառելանյութը 10-12 հազարով կա- րող են ձեւեք րեւել, երբ այդքան վող ունեն:

Բայց, րանի դեռ ամառ է, գե- րակտող լալասեությունն է ինչ- որ րան անելու կան փոխվելու հույսը մարդկանց չի լում: Իսկ ի՞նչ են անում իշխանությունները: Մի՞քե այս ձմռանն ալելի վաս դրության մասին նախօրոք հայա- րարելով, նրանք իրենց գործը ա- վարած են համարել:

Պարզվեց՝ ոչ: Վառելիք կլինի: Իսկ որքան: Պաստիսանները տար- քե են. Էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարար Սեղուի Թաչյանը հե- ռուսաստանյան «Չուգուրան» հա- ղորդան ժամանակ նեց, որ դե- սական միջոցներով հանրադեմու- րյուն կրելի ընդհանուր տախանջի միայն 60 տոկոսը: Նույն նախար- արյան զազի, աձխի եւ վառելա- նյութի ներուձումն եւ օգտազոր- ման վերադարձում էր Հրաչ Եսա- րաչյանը, դեմ լինելով արդեն նե- ձուձված եւ նախասեւվող րանակ- ների մասին կոնկրետ րվել նեւելուն, միաձամանակ հավաստացրեց, որ ամեն ինչ ալում է. որդեհակ րնակչությունը, կոմունալ-կեցեցաղա- յին օրյեկները եւ կարասայանները վառելանյութի տակաս չզզան, երբ միայն...

Իսկ ի՞նչ է նեանակում «ամեն ինչ ալում է» արտահայտությունը: Պարզաղեւ արդեն կնկվել են հա- մադաստատանն տայնանագրեր հանրադեմություն րարաձայն, վա- ուարանի հեղուկ վառելիք, լուսալո- րության նալք եւ վառելափայր րե- ռելու մասին: Դրա մի մասն արդեն տեղ է հասել, որո՞ւ մարը ճանա- դարին է, իսկ մնացածը... Ահա այստեղ է, որ մեջտեղ են գալիս «ե- րե»ները:

Ճանադարինները, այդ չարա- րաստիկ կյանքի ուղու վերաձված հաղորդակցության միջոցները, ո- րոնց զգալի հասվածը Երջուրակ- ված է, իսկ հյուսիսային միակ ու- ղին համախալի փակվում է: Ոչ ոք չի կարող երախավորել, որ հումքի առկայությունից դեղի Հայաս- տան ընկած ինքնավար եւ ինքնի- խան տարաձեւերում վաղը ներքին լարվածություններ կան նման այլ րաներ չեն առաջանա եւ նորից գնացների երբեւեկությունը չի ընդ- հասվի: Ինչու՞եւ, արժանին հասու- ցենք իշխանություններին 320 հա- ղար տոմար մազոր տախեսավորե- լու կարողություն ունենալու տայ-

կհասնեն եւ մեր ժողովուրդը գոնե այս հարցում իրեն փոր-ինչ րավա- րարված կզգա, րայց...

Իսկ որքան է լինելու արժեքը

Թանկ, րավականին րանկ 600 տարի նվազագույն ախաստավարձ եւ կենսապոքակ սահմանած հան- րադեմության րնակչների համար, որոնց 95 տոկոսը, րաս տասնեա- կան չվալներին, գնվում է չվալու- րության եզրին: Երադմաս ձեռնար- կության սեւորեն Ռաձիկ Մկրչյա- նը, որը Երեւանի հաղորդողը գործկոնի հանձնարարությանը գրաղված է հանրադեմության մա- րադարաի րնակչությանն անհրա- ձեւ րանակչությանը վառելիքի մա- սակարարման խնդիրներով, աւազ. «Մեկ րարաձայն եւ հեղուկ վառե- լիք վաղոր մուրա կլինեիմք, երբ չլինեւ դրանց գների հարցը: Բանն այն է, որ դրանք օր-օրի րարձա- տում են: Այսուպեւ, քեւ Ուկրաինան ինքը րարաձայն մեծ տախանջ ունի, րայց Դոնեցկը համաձայնեց մեզ վաձտանել, սակայն ալելի րարձը գներով, մեկ տոմարի դիմաց՝ 6000 տարի: Ճանադարաձայնը հաւելի առնելով, մեզ մոտ դրա րաց րողման գները կդառնան մոտավորա- ղեւս 8000: Փաստի առաջ կանգ- նելով, սխոլված երաձարվեցինք դժվարությամբ ձեւեք րեւելած համա- ձայնությունից:

Նկասի ունենալով մեր ժողովրդի նյութական ձանը վիձակը, մեկ նե- րից հիմնական Եեքը Կրասնոյար- սկի մարզի վրա ենք դրել: Արդեն 100 հազար տոմար րարաձայնի տայ- մանագիր է կնկված, որը Եստ ալել- լի որակյալ է, րան անցյալ տարի րեւելածը, եւ կարձեւան 3500-4000 տարի: Հասկաղեւս ուզում են նեւել, որ իմ կողմից նեւելած գները հարա- րեւական են, րանգի առաձողի կամի եւ այլ հանգամանների փո- փոխման հետեւանով այն նորից կարող է րարձանալ»:

Իսկ վառելափայրի մեկ խորա- նարդ մարը ներկա դրությամբ, երբ տեղ հասնի, կարձեւան 1500-1600 տարի, հեղուկ վառելիքի մեկ լիտրը

տայնանագրերի համաձայն մաս- կարարներին նախնական վձարում կասարելու համար իրենց խիստ անհրաձեւ է 150 մլ. ուրիլ: Կա- ռավարությունը հնարավորություն չունի այն տարաղբելու: Սեղծ- ված վիձակից դուրս գալու համար առաջարկվել է րնակչներից նա- խաղեւս հավաքել համադասաս- լան գումարները: Այս առաջարկն ուղարկվել է րդր Երջաններին, րայց տեղական իշխանություննե- րից արդեն տասնամյակներ են ստացվել, որ րնակչներն ի վիձա- կի չեն նման գումարներ տարա- ղել:

Հանրադեմության իշխանու- րյուններն իրենց ջանքերը կենտրո- նացնելով ամեն գնով հանրադեմու- րյունը վառելիքով աղախուլելու վրա, հավանաբար այնքան էլ ու- Եաղություն չեն դարձնում հարցի այս կողմին:

Բոլոր տասնեական անձինք, ո- րոնց հանդիմեցինք, որո՞ւակի տա- սախան չունենին: Օղբերախիվ կա- ուալարման հանրադեմական Եսա- րի ախասանախան խմբի ղեկա- վար Նիկոլայ Գրիգորյանը նեց. «Այդ հարցին անդրադարձել ենք եւ արդեն որո՞ւված է սահմանա- մերձ եւ աղեի գոտու Երջանների խո՞ւր րնակավայրերից, որեւղ կենտրոնացված ջնուցման համա- կարգեր կան, մազուրի արձեփի գանձումը հետազոել: Անատանսե- ստության համակարգի ղեկավարնե- րի հետ կենակվել եւ կանաչ զանգ- վածների սանհարական մարում կասարելու եւ փայր անատաներձ գյուղերում եւ հաղաներում րնա- կվողներին վաձառելու հարցը: Իսկ ինչ վերաբերում է րնակչու- րյան գնողունակությանը, իմ կար- ձիքով, այսօր կարեւոր .վառելիք տեղ հասցնել է: Իսկ երբ մարդիկ չկարողանան գներ, վիձակը Եսկե- լու ուղղությամբ տեղական իշխա- նություններն անողայման որեւիք րան կձեռնարկեն»:

Մեզ մոտ է նյութն ալարելու հայտնի խոսքերով՝ հուսանք եւ սղասնեք:

Մահնուդ Վայեզի. Մենք չենք ընդունի, որ Ղարաբաղը միանա Հայաստանին

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի հարցերով Իրանի արտգործնախարհի տեղակալ Թեհրանում լույս տեսող «Բեյհան» օրաթերթի թղթակցի հետ ունեցած հարցազրույցում անդրադարձավ Ղարաբաղում տիրող իրավիճակին, վերջին մեկ ամսվա ընթացքում իրան-ադրբեջանական, իրան-անգլիական, իրան-ամերիկյան փոխ-հարաբերությունների եւ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հարցերին: Թարգմանաբար ձեզ ենք ներկայացնում հարցազրույցի առավել հետաքրքիր մասը:

- Խնդրում եմ ներկայացնել տեղեկություններ Ղարաբաղի վերջին իրադարձությունների մասին եւ բնութագրել այն:

- Երբ այժմ բնութագրելու լինենք Հայաստանի իրավիճակը, կարելի է ասել, որ հիմա մույն իրադրությունն է Հայաստանում, ինչը մի քանի ամիս առաջ՝ Ադրբեջանում: Հայաստանում տարբեր խմբերի մեջ հակասությունները մեծ են: Այդ իսկ դաստնավ ենք հիմն հարցերի լուծումն առաջնային է դարձել: Եւ հայերը ճակատում սկսել են ազդել թույլ գործել: Թեղեցի սկզբնական որո գործող ուժեր աշխատել են դրոյան լարվածությունը դադարեցնել: Հենց դա է դասձուռը, որ միաժամանակ կողմերից մեկը օգնություն ստանալով հարցը դրոյունների է հասնում, անցնում է կարճ ժամանակ է միջոց հակառակ է տեղի ունենում: Հիմա դրոյունն այնպիսին է, որ ազդեցիկ են որոակաի հարցողությունների հասել: Չնայած դեռևս Եուրոպայի միջոցով գտնվում է հայերի հսկողության ներքո, սակայն դաստնագրական դրոյունը անցյալի համաստությունը խորապես փոփոխություն է կրել: Մեր միջնորդական գործունեությունը սկսելու հետ միաժամանակ ԵԱՀԽ-ն էլ աշխատանք է սանում այդ ուղղությամբ, նախարարների եւ ներկայացուցիչների մակարդակներով, Չեխոսլովակիայի եւ Իսպիայի գլխավորությամբ: Սակայն գործնականում ԵԱՀԽ-ն գործի անցավ Ադրբեջանում ժողովրդական ճակատի իշխանության գլխի անցնելուց եւ երկար քանակություններից հետո:

Մեկամսյա հրադարարի համաձայնության եկան, որը հենց հաջորդ օրը խախտելով, կողմերն ավելի ուժգնացրին իրենց հարձակումները: Ղարաբաղի իրադարձությունների մասին կարելի է ասել հետևյալը. քանի որ Երևանում տիրում է ներկայիս իրավիճակը, այսինքն տարբեր ընդդիմադիր կուսակցություններ եւ խմբավորումներ իշխանության համար միմյանց միջև զայրաբան ծավալել եւ զենք գնվում է անդաստնասանո եւ չկատարվող մարդկանց ձեռքին, հազվի առնելով որո երկրների հրահրումները հանում իրենց Եստի, ցավով քն Ղարաբաղում եւ քն ընդհանրապես Երևանում կատարվող անգնակալի իրադարձությունները: Որոյես Երևանում մեծ եւ կարեւոր դեպքերում, մեր սկզբունքային ֆաղափանդությունը Երևանում խաղաղություն եւ անդորր հաստատել է: Երջանում Եստնակվող քաղաքները մեր ֆաղափանդության օգտին չեն: Մենք մեր բոլոր հնարավորությունները գործի ենք դնում, որոյես կարողանանք այդ քաղաքները կասեցնելու հարցում օգտակար լինել: Ես գտնում ենք, որ բոլոր տեսակի տարածաշրջանները դեմ է լուծվել քանակությունների միջոցով:

- Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Ադրբեջանի միջև հարաբերությունների առկա գն ինչո՞ւ է գնահատում:

- Ընդհանրապես մեր արտաքին ֆաղափանդության սկզբունքներից մեկն է մեր հարեանների հետ բարեկամական հարաբերություններ հաստատելն է, իսկ երբ հարեանը նաեւ մուսուլման է, դարձ է, որ ար-

տնայալ դայմաններում կլինի: Ադրբեջանը Երջանում միակ Երևան է եւ այս հանգամանակ են դայմանավորված մեր երկրների ժողովուրդների միջև քաղաքակրթական ընդհանրությունները: Իրանում մենք 13-14 միլիոն ազերի լեզվով խոսող քնակիչ ունենք: Ադրբեջանում էլ 7 միլիոն ազերի է ադրում: Պատճառ է եւ մեակուրային ընդհանուր հարցերը երկու երկրների մեծեցման գլխավոր գործոններից են: Բացի դրանից, ընդհանուր սահման էլ երկու երկրների միջև փոխկապակցության ամրապնդման գրավական է: Ուրեմն, մենք այնտեղ ադրող մուսուլմաններին համարում ենք «մեր» եւ ցանկություն ունենք Երանց հետ սերս հարաբերություններ ունենալ եւ այդ դասձուռով էլ միջոց այսօր մեծամասնակ օգնություն ենք ուղարկել նրանց, հակադրես Նախիջևանին՝ գաղ, նավթ, դիզելային վառելանյութ, սննդամթեր, յուղ, այրու, քիմիա եւ այլն: Եւ սա ընդհանրապես սովորական երեսույթ է մեր Ադրբեջանի մարդիկ, Կարմիր մահիկը, տեղական դիկալաները իրենց դասակարգություն են համարում օգնել Նախիջևանին, որը գտնվում է յուրահատկ ղովարին դայմաններում: Նախիջևանի նախագահը քաղաքական գործակալություն է հասցնել այդ օգնությունների առիթով, քացի դրանից, քաղաքական ֆանակությունը դեղորայք ենք ուղարկել նաեւ Բախ: Այն դեպքից, երբ Ռուսաստանի հետ ստորագրված գաղի դայմանագիրն անցավ Ադրբեջանին, միջևն օրս ոչ մի գումար Ադրբեջանից չենք ստացել, սակայն վերը նշված դասձուռնությունը գաղի մասակարարումը չենք ընդհատել: Տեսնում ենք, որ մեր վերաբերմունքը Ադրբեջանի ժողովրդի նկատմամբ քաղաքական եւ դրական է, Երանք մեր եղբայրներն են եւ վստահորեն կարելի է ասել, որ Երանց դասիվը մեր դասիվն է, դասությունը մեր դասու-

ությունը: Անկասկած, մենք մեր ջանքերն անդողությունը Երանց հարցերը լուծելու ուղղությամբ կկենտրոնացնենք: Հայաստանի վերաբերյալ դեմ է նեւ, որ որոյես հարեան մենք ցանկանում ենք քաղաքակրթական հարաբերություններ ունենալ: Սակայն այսօր Իրանի եւ Ադրբեջանի միջև հարաբերությունների քնակալատում առկա է Ադրբեջանի նախագահի տեսակետների հարցը: Երբ միջևն այսօր Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ ոչ մի դասձուռնար անց չի դասաստանել նրա ելույթներին, ադա դասձուռն դեմ է որոնել Ադրբեջանի ժողովրդի նկատմամբ մեր ունեցած հարգանքի մեջ, այն քանում, որ մենք չենք ցանկանում որո հարաբերություններով արհամարհել կամ էլ անհարգալից լինել Ադրբեջանի ժողովրդի հանդեպ:

Թողուն հայտնի է, որ անգամ մեծահարգ երկրների կողմից մեր ֆաղափանդությունը եւ հակադրես մեր մուսուլման ժողովրդի հակասալիներին որեւէ կերպ վերալորանք հասցնելն Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը անդաստնաս չի բողոքում: Միջևն, էլ չի բողոքում դիվանագիտական կաղեր է հաստատում Եստայի հետ եւ դասձուռն է դրանով, հազվի չառնելով, որ դա հաճո չէ ոչ աշխարհի մուսուլմաններին, ոչ Իրանի մուսուլման ժողովրդին եւ ոչ էլ Ադրբեջանին:

- Ինչո՞ւ է Ադրբեջանի եւ Հայաստանի միջև դաստնագրման մեջ այլ երկրների ներառվելու հավանականությունը:

- Պատճառով ընդարձակման հավանականությունը ներկայումս փակ է: Ինչոյես տեսնում ենք, Թուրքիան միայն կարգախոսների մակարդակով է միջանում դաստնագրման, այն էլ Ադրբեջանի հաստատական կարծիքն իր կողմը գրավելու նդասակով: Երբ հանկարծ որեւէ դասձուռնար անց մի քիչ

«չալին» անցնում է, անմիջապես մեկ ուրիշը հարցազրույց է կազմակերպում եւ հայտնում է, որ Թուրքիան մտադիր չէ ուղղակիորեն միջանակ դաստնագրման: Թուրքիայում այսօր ֆաղափանկան եւ տեսական դայմաններն անմեծին էլ նդասակար չեն, որոյես Թուրքիան կարողանա միջանակ մի այլ երկրում դաստնագրական գործողություններ: Մյուս կողմից, Թուրքիայի աշխարհագրական եւ Երջանային դիրքը նման քան թույլ չի սալի: Թուրքիան դեռևս չի կարողացել լուծել Կիլոռոսի հարցը, առավել եւս նոր քաղաքություններ չի ստեղծի իր համար: Մանավանդ, որ Թուրքիայի միջանությունը հակասում է Երոյայի եւ Երջանի Եստերին: Բացի դրանից, Ռուսաստան էլ իր հերթին երբեք թույլ չի տա, որ Երոյ երկիր ուղղակիորեն միջանակ Ադրբեջանի եւ Հայաստանի դաստնագրական գործողություններին: Նորանկախ մյուս երկրներն էլ չեն միջանակ, քանի որ այդ քաղաքությունը դեռևս մեր որոյես ազամիջյան ընդհանրություններ: Հիմնականում էլ հարցի էությունը հենց այդպիսին է: Ուրիշ Եստ երկրներ եւ աշխատանքներ Իրանին ներառելու այդ հակասությունը մեջ: Սակայն մեր ժողովուրդը ավելի քան խելացի է, որոյես քի սահմանից դուրս ծագած հարցը ներմուծի երկիր: Ուստի մենք ցանկանում ենք, որ այդ հարցը արդարապես լուծվի: Ղարաբաղը արդեպիտական սարած է եւ դեմ է նրա գերիշխանության տակ էլ մնա: Մենք երբեք չենք ընդունի, որ Ղարաբաղը միանա Հայաստանին կամ էլ առանձին անկախ դեպքում դասում: Մենք ոչ մի հանգամանում եւ դայմաններում չենք ընդունի, ոչ քանակությունների, ոչ դաստնագրման եւ ոչ էլ մեծամասնակ կարողանում սահմանների փոփոխությունը, քն Ադրբեջանում եւ քն Նախիջևանում: Ուրեմն, քանի որ մեր ֆաղափանդությունը հասկ է, աշխատում ենք այդ հարցը իր հունով լուծվի: Դա է մեր դեպքության մե ժողովրդի, ինչոյես նաեւ Ադրբեջանի ժողովրդի ցանկությունը:

Պատճառով ԵՄԱ ԲԵԳԻՉԱՆՅԱՆԸ

90 հազարի փոխարեն 530 հազար, ումի՞ց կառավարությունը որոշել է կոմիսիոն առեւտրի հարկերը քաղաքները 600-1000 տկոսով

Ներկայումս Հայաստանի Հանրապետության Գերագույն խորհրդի ներկայումս հանձնաժողովներում քննարկվում է կառավարության կողմից ներկայացված հաստատված վճարումների հավաքման եւ քուզելի վճարման կարգի նախագիծը, որը նախատեսված է խաղասենի, հասարակական սենդի, կոմիսիոն առեւտրի եւ տեսագրության մուսուլմանությունների, քաղաքների (առուսաների), Եստաների, ինչոյես նաեւ վարձույթով տրվող վստակայանման կետերի, տեսաձայնակների եւ տեսամագնիստոնների վարձույթի, խաղային վստակայաների (դրամական Եստաների) եւ կոմիսիոն առեւտրի խաղերի ձեռնարկությունների համար: Առեւտրի նախագիծում անսակական հաստատված վճարումների գումարը անազարկվում է հավաքելու մասնադաստնաս քանակների միջոցով, որոնք, քս նախագիծի հեղինակների, դեմ է արտահայտել հանդիմանական գործունեության մատչաստնաս գործունեության Եստարագայանում դրոյեսները: Սակայն իրասակված քանակները վերն օժտված են մի Եստ կետնայ սկզբունքային քեություններով, որոնք քս երեսույթին մեքողական սկալ մոտեցման արդունք են: Բանաձեւերի կիրարկումը ներկայիս դայմաններում կրելի Երան, որ կախված գործունեության քնակալատից, հարկերը կենտրոնակեն անընդունելի գերաճի կամ էլ գերնակեցման:

դեպ քերի լինելով, արժանի է առանձնակի ուսուրդության: Այն ունի հետևյալ տեսքը.

$$F = (\sqrt{s + s^2/h^2}) \cdot (\max(a/2c/100) / 30 - q \cdot k \cdot b^2 / 100, \text{ որտեղ}$$

- s - վաճառարանի մակերեսն է,
- h - վաճառարանի քաղաքությունն է,
- p - վաճառարանի դարագիծն է,
- c - կոմիսիոն գանձույթի տկոսն է,
- max a - նախորդ ամսում վաճառի ընդունված աղաներից ամենաքանակի գինն է,
- a - սկալ ամսվա աշխատանքի օրերի քիվն է,
- q, k, b - համադաստնասարք գոտիականության, սեզոնայնության եւ քեունվածության գործակիցներն են, որոնցից առաջին երկուսը Երանի հանրապետական ենթակայություն ֆաղափանդության համար գործնականում հավասար են 1-ի, իսկ երրորդը հավասար է 0,7-ի,
- r - հաստատված վճարումների դրոյեսային է հավասարեցված 35 տկոսի:

Բանաձեւի ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս ենթադրել, որ նրա հեղինակներն առաջնորդվել են այն դարձ սրամարտությանը, որ առեւտրից առաջացող կետնան, ընդհանուր առմամբ, Ֆունկցիա է վաճառարանի չախերից (մակերեսից) եւ վաճառվող աղաների տեսականում (արժեքից): Սակայն այս ակնհայտ դրոյեսները քանակներով արտահայտելու գայրակությունը դասակվել է քսարձակ անհարցողությամբ հավանաբար այն դասձուռնով, որ հեղինակները մուսուլմանա-

կան եւ մեքողական տեսակետներից ցուցաբերել են չախագանց ուղիղիվ եւ ոչ կոմիտեսնե մոտեցում: Առաջին փակագծի երկրորդ անդամը Ֆունկցիա է, որն ունի նվազագույն արժեք հավասար 16 հ-ի (վաճառարանի ֆաղափանդության դեղորայքում, անկախ նրա մակերեսի մեծությունից): Ֆաղափանդության խախտման առիթով կախված այն աճում է (հաստատն մակերեսի համար), որտեղից հետևվում է, որ հաստատված վճարումների մեծությունը Ֆունկցիա է վաճառարանի երկրաչափական ձեւից, ինչը չի քսարկում առողջ սրամարտությանը: Իրաստությունից հետո է նաեւ վճարումների մեծության կախվածությունը վաճառարանի քաղաքությունից (որտեղ քաղաք, այնքան ավելի վաս ձեւ համար, հարգելի վաճառականներ): Մրանի քաղաքության անմիջական նդասակալատից հարցանապատության աշխուժացմանը հայտնություն է սակայն ոչ մի առեւտրյուն չունի առեւտրում գործող օրինակությունների հետ:

Բանաձեւի երկրորդ փակագիծը, քս Եստայն, արտահայտում է օրական տեսակարար եկամուտը (արտահայտի մեկ միավորից ստացվող եկամուտը), որը, քս հեղինակների, Ֆունկցիա է ոչ ավել, ոչ դակաս «նախորդ ամսում վաճառի ընդունված աղաներից ամենաքանակի գինից»: Տկալ հիմնադրույթը քսարձակաղես չի քեունում կոմիսիոն առեւտրում եկամտագոյացման գործընթացները եւ չի առնչվում քեունարկող հարցի Եստայնը: Իրականում ամենաքանակ աղաներն ի-

րացվում են մեծ դժվարությամբ եւ, որոյես կանոն, վերադարձվում են աղանախորքը, կամ էլ ենթարկվում են գնափոփոխման (Եստանագման), ինչից եւ հետևում է, որ քանակներում ամենաքանակ (եւ միայն ամենաքանակ) աղաների գնով դեկալարվելը անթույլատրելի եւ անընդունելի է:

Եւ վերջապես, քանակներում տեղ գտած եւս մի քեություն մասին: Այն է վճարումների դրոյեսալատի Ե-ի արժեքը, որը, ինչոյես նեւ, հավասարեցված է 35 տկոսի: Ինչից ելնելով է կասարկված դրոյեսալատի մեծությունը ընտրությունը, հայտնի չէ: Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության նախագահի 1992 թ. հունվարի 4-ի հրամանագրի, ձեռնարկություններից եւ կազմակերպություններից գանձվող տեսակալատի քանակները դրոյեսալատի Ե-ի արժեքը է 42-ից 25 տկոսի կախված տեսակալատի Ե-ի մեծությունից: Ինչով է դասձուռնարանակված 35 տկոս դրոյեսալատը եկամտից անհատական է: Նախագահի հրամանագրի համաձայն, հարկման ենթակա է Եստայնը (այլ ոչ քն եկամուտը, որը 1,5-3 անգամ մեծ է Եստայնից): Ինչ վերաբերում է եկամտին, ադա վերջինիս հարկման իրավական հիմքերը քսակալատ են: Այդ իսկ դասձուռնով գարմանալի է, քն ինչից ելնելով են քանակները հեղինակներն անտեսել գործունեություն իրականացնողի ժախտերը հազվի առնող կոմիսիոններն են, դրա հետ մեկտեղ, նախատեսել հրամանագրին հակասող 25 տկոսից ավելի դրոյեսալատի: Ներկայումս գործող կարգի հա-

մաձայն, կոմիսիոն առեւտրի քնակալատում գործունեություն իրականացնող ոչ տեսակալատ ձեռնարկությունները հաստատված վճարումներ են կասարում քուզել մեկ տարի համար առավելագույնը 90 հազար տոք, չալով: Բանաձեւով հավաքված հաստատված վճարումները միջին հազարվակալատման 550 հազար տոք, մեկ տարում (իսկ առավելագույնը 1 մլն ռ.): Երբ նկատի ունենանք հանրապետության տեսակալատ անհատական անհատաղեղ անկումը, ինչը քնակարար անդարդաձեւ է նաեւ առեւտրում աղանախորքանությունների ծավալների վրա, կառավարության ակնկալիները՝ 600-ից 1000 տկոս մեծացնել կոմիսիոն առեւտրի գանձվող հաստատված վճարումները, առեւտրված ուսողիտական են: Մաման չալով հարկման չի կարող դեմալայել կոմիսիոն առեւտրի ձեռնարկություններից եւ ոչ մեկը, որը կրելի վերջիններից գործունեության անխուսափելի դարձնեցման, դրանից քսող բոլոր ժախական հետեւաններով հանդերձ: Նեւ չալով մեծանարկությունների մի գզալի մասնարդեն իսկ վստակում է ժախտերի եւ հարկերի մեծանարդ դասձուռնով, որոնց դեռ միայն վերջերս ավելագույն ավելացված արժեքի հարկը (ի դեպ, հայտնի չէ, ընդարկված է այն արդյոք քանակներով հավաքվելիք հաստատված վճարումների մեջ, քն ոչ):

Մյուսն է հուսալ, որ հանրապետության Գերագույն խորհրդի համադաստնաս հանձնաժողովներն քս այդ կոմեցման կառավարության հարկային ֆաղափանդությանը, համադաստնասներով այն օրվա խնդիրներին եւ դասանցներին:

ԳՆԱՍԵՑ ԵՄԱՆՅԱՆ
Տեխնիկական գիտ. քեկնանու

Ղեկավար շարժումը գլուխ կկոտրեն անզայլ սարվա Օգոստոսյան խռովության անդամների վրա: Ուլիսի Թրակցիան այն, ուլիսի էին իսկական հեղինակները և ինչու՞ համար արվեց դա, պատված է մշուշով, սարքերակները շատ են: «Պոստից» մեկ սարի անց իրադարձությունների մասին իր տպավորությունները և շարադրում գրող, հրապարակախոս Հրաչյա Բազումյանը:

Սեւ սարեկից.

Անցած սարվա օգոստոսին անբող աշխարհը սակավ հետեւում էր Մոսկվայի իրադարձություններին: Թերթերը հեղեղված էին «Տանկեր մայրաքաղաքի փողոցներում», «Խոսվարարները ձգտում են իշխանության» Տիտի տեղեկություններով:

Հետ հեռուստատեսային էկրաններին մեծ տեսանք իրադարձությունների գլխավոր գործող անձանց: Մարդիկ զարմացան, մի՞թե սրան լուրջ էր ղեկավարեն երկիրը:

Բարեբախտաբար, սազմադր երկար չսեւեց, դրությունը բուռն կարգավորվեց: Սակայն մարդիկ սարակաւում էին. ի՞նչ էր դա: Խռովությունը խռովություն չէր, դավադրությունը դավադրություն: Հեղափոխում փորձն անեն կեղծ ժամանակվում էր՝ որդես անհասկանալի, սարսփնակ, հանելուկային, խորհրդավոր: Իսկ ի՞նչ էր կատարվել իրականում: Ժամանակն ավելի ու ավելի որոշակիություն էր մտնում: Այժմ կարելի է վստահորեն ասել, եղել է դավադրություն, որի կատարողները չեն արդարացրել կազմակերպիչների հույսերը: Յանտեի մասերի դուր մասնակի առաջին ժամանակ, Պեկովի խոսքերն իր վաստողություն մասին, Յազովի խոսքերը, թե ինքը հարթ է եղել, լավագույնս արդարացրած են խռովարարների անվաստությունը հեղափոխության նկատմամբ: Կարելի է ենթադրել, որ դավադիրներն արդեն առաջին օրը հասկացել էին, որ իրենք քակարոն են ընկել: Իսկ ուլիսի էին այդ համաձայնակային վստահավոր բռնադատումը: Իրադարձությունների ճամբարությունը հուշում էր՝ երբեք Գորբաչովը, եւ մնացյալը սակ կատարողներ էին այդ խաղում: Խռովությունը նախօրոք էր տարաստիկ, ընդգրկված էին ոչ միայն «հայրենական», այլև արտասահմանի հզոր ուժեր:

Պատասխանները ընթանում էր բեր ուղղություններով: Առաջին, իհն էր երկարատև գործող, որտեղ կարևորը հյուսիսային արջի ուղևորներ էին այդ խաղում: Եւ աշխարհի մեկ վեցերորդ մասի 70-ամյա

հրեի ռեյզանյան ընդունումը «չարիքի կայսրություն»: Գաղտնի չէ, որ Արևմտյան, չնայած նախկին Միության սարածում կատարվող բարեփոխումներին, կատարվում է նայում ԱՊՀ-ին: Այնտեղ դեռևս մեծ է անդալասների և բնահավասների թիվը, որոնք գործում են «սառը ժամանակում» ժամանակների սկզբում: Մեզ կարող են հակաձայնել, թե «սառը ժամանակում» ախարսվել է Սակայն մի՞թե Արևմտյանի փայլագրությունն այժման միտմիս են, որ հավասար, թե 70-ամյա «չարիքի կայսրությունը» երկու սարում վերափոխվել է իսկապես «բարե կայսրության»:

Մի խոսքով, կարելի է վստահորեն ասել, որ փայլագրություն խոսքում անհարգություն էին խռովությունը: Եւ ոչ այն ժամանակ, թե համակրում էին որևէ մեկին: Նրանց համար կարևորը Ռուսաստանին հարկածն էր: Հայտնի է, որ մի քանի երկրներ ժամանակում էին ծանալի ԱՊՀ-ն: Հասկանալի է, որ Ջորջ Բուշը խռովության ամենաթեմ ժամանակն առավել մտածողված էր Գորբաչովի մակասագրով, քան Ռուսաստանին տրամադրող վստահում: Դրա համար կործանականները նրան խիստ հանդիմանեցին:

Երկրորդ ուղղություն, ռազմա-հայրենասիրական եւ միջինասիական: Երկրում տեղի ունեցող փոփոխությունները ցավեցնելու աստիճան սեղանից այդ ժամանակների ոլորտ: Նրանց անհերք համընկան, եւ նրանք սկսեցին համասեղ գործել: Ուրիշ ինչդեռ քաղաքացի, դավադրությունից քաղի, այն, որ խռովությունից մեկուկես ամիս առաջ երկրի գեներալիտետը հավաքվեց Մոսկվայի ժողով կողմից: Խորհրդակցությունը խիստ զաղտնի էր: Այնուամենայնիվ, թեկուզ ուսուցումով, «Կոմունիզմի օրոք»-ում կարծեցիկություն ստորից այդ մասին:

Հետ իրադարձությունները ժամկետից այդպես: Մոլիտակ ժողով խորհրդակցությունից երկու արաքանց Տաբերնում հավաքվեցին միջինասիական հանրապետությունների եւ Արբիցանի ղեկավարները: Պատասխանակալ առիթը արջին սենսական

կուրսի մեակումներ: Սակայն ի՞նչ կարող ունեն Արբիցանը: Արդյոք միայն սենսական խնդիրներն էին հավաքվածների ուսուցության կենտրոնում:

Որո՞ւ ժամանակ անց, խռովությունից մի քանի օր առաջ ԵՄԿՄ վարչապետ, հեռագայում «Մասրուսիայա իրեն» բանի կարգավոր Վալենտին Պավլովը: Մի՞թե խռովությունը կրկին Ֆինանսասենսական բովանդակություն ուներ: Եւ դաստիարակում էին այդ ԵՄԿՄ արտաքին հանդիպումներն ու գրույցները, խորհրդակցություններն ու ընդունությունները խռովությունից առաջ:

Երրորդ ուղղություն, ադրբեջանաբուրման: Գորբաչովի իշխանության զարթոց հետ երկրի ներքին եւ արտաքին փոփոխությունները կուրսի կրակ փոփոխություններն ունեցավ դեղի Արեւել: Դրա վառ աղաքայն էր հարավի Ենարդնաձին, ի զարմանս Եստերի, արտգործնախարար նեանակելը: Գորբաչովը կենտրոնի գլխավոր փարսուղարի արտաքին դեռ հարմար չեղավորված սկսեց խաղարկել մահմեդական խաղաքողը: ԵՄԿՄ կերպով հանգրեց գրույցան-խմանության «եղեցիները» միջինասիական հանրապետությունների դեմ, Հեյդար Ալիևին զորհեց հերոսի երկրորդ փառանքը, դաստիարակության նախարար նեանակելը Յազովին (նայն ինքը Նիյազով): Թուրքիայի եւս սիրաբանություններ սկսվեցին: Բազմից լայն ճամադարեղ դեղի Արեւել:

Ի՞նչ է թափված Երա հետեւում

Գորբաչովի բուրա-ադրբեջանամե համակրամը հակադրեց ժամանակում երեւց հայ-ադրբեջանական հակամարտությունում:

Թուրքիայի արտաքին փոփոխական կուրսն իր հյուսիսային հզոր հարեւորի նկատմամբ դարերի ընթացում համընկել է արեւմտյան փոփոխական կուրսին Ռուսաստանին նեւել երկրորդական երկրների Եւրոպա: Թուրքիան մտադիր է Ռուսաստանին արտաքին ուժով բուրադրելու հանրապետություններով, քաղաքացի նրան եւ վեժմանը ինքն: Մրան փայլեցված ձգտում է Արեւմտյանը: Հիշեմք Թուրքիայի վարչապետ Մուլլայան Գեմիլիի հայտարարությունը Տաբերնում. «Եւ երջանիկ եմ ուս դնել իմ նախնիների հողին»:

Հասկանալի է, որ մեր հարավային հարեւանը ուսների գիտակցությունից կամենում է ջնջել հակաբուրք մեքը:

Մուլլայան Գեմիլիը Մոսկվա կատարած այցի ժամանակ հանդես եկավ արտաքին հայտարարությամբ, իր օգոստոսյան իրադարձությունների ժամանակ նա ԽՍՀՄ-ում դեղտան Կոլկան Վուրալին համեմատարեւել է ինքնաթիռ դաստիարակ եւ խռովարարների հայրությունը դեղում Բուրիս Ելցինին տեղափոխել Թուրքիա:

ԽՍՀՄ, այժմ էլ Ռուսաստանի արտաքին եւ ներքին փոփոխականության մտածողությունները հակադրեց անհավասար կլիմի, երբ չի ինքն խորհրդային զենքի խայտառակ դարձությունն Անդանաստանում: Մուլլայանը ստանեցին խորհրդային ռազմական սրտանցներին ետանը, նրանց սարտի ներեցեցին: Անդան ժողովրդի հաղթանակն արքանցեց Արեւելը, կրոնական ճամադրումից հզոր այլ քաղաքացի, նույնպես հակառակական ճամադրություններին: Լավ է ասել մի ձեռն աձղան գյուղացի. «Տարի սարի Ռուսաստանը գնում էր Արեւելի վրա, այժմ Արեւելն է Եւրոպայի Ռուսաստանի վրա»:

Այդպիսով, 1991 թ. օգոստոսյան երեք օրերը ԵՄԿՄ քաղաքացիներին Գորբաչով-Ելցին-Բուշ-Օզալ Երբջադրություն: Մարդիկ իմացան ով ով է: Սակայն իմացան... 30.

Ինչու՞ ս վարվել Իրաֆի հետ

Մադդան Հուսեյնը փոփոխականության արդյոք Ջորջ Բուշից երկա՞ր կարդի: Այս հարցը վերջերս կարող էր սարսփնակ քվալ, միջդեռ այսօր անչափ լուրջ է հրնչում: Ելցին դուրս նեւվող ջիննի մեան Մադդանը օրերս նշանակալի վերադարձ ադրեց: Լողալով Տիգրիս գետն անցնելով, ինչդեռ ժամանակին Մադն էր հարթահարել Յանգզին, իր գեներալներին դարգեւարելով, Բուվեյքի նկատմամբ Իրաֆի իրավունները վերահավաստելով, Բադդադի սերը բազմադարձակ է մանրակրկիտ չափած-ծեւած մարտահրավեր: Միջազգեսի եղեգներին դեռ Մադդանը կարողացավ վարկեցնադես ճկվել, որդեսգի չկոտրվել: «Անադաշի փոքրիկ» գործողությունն անցավ-զնաց ղայսահողմի դեռ, իսկ Մադդանը կարողացավ հարմար դադին կրկին գլուխ քաղաքացի: Եւ Բուվեյքի գրավումից երկու սարի անց Իրաֆը կարողացել է բուժել իր վերերի մեծ մասը:

Թեւ սենսական արգելիչ լրջորեն հարվածել է երկրին, քայքայ կարողացել է արդեն 70 տկոտով վերականգնել իր ճամադարիային ցանցը, նորոգել փանդված 134 կամուրջից 120-ը, էլեկտրաէներգիայի մասնակարարումը վերականգնել 90 տկոտով եւ վերագործարկել նավթամշակման գործարանների կարողությունների 65 տկոտը: Պատմափոփոխությունից վերացումից անմիջադեռ Իրաֆը կարողացավ վերստին արտահանել օրական ավելի քան երեք միլիոն սակառ նավթ, որը եւս մեկ լուրջ քաղաքություն կսեղծեր արդեն գերհագեցած նավթի շուկայում: Տենտական արգելիչ արդեն իսկ մասնակորեն շրջանցվում է Հորդանանի, ինչդեռ նաեւ Միդիայի, Իրանի եւ Թուրքիայի ճանադարհներով:

Ինչ վերաբերում է ռազմական ոլորտին, Իրաֆի բանակի քվակադր խիստ կրճատվել է: Եղի դասերազմի ժամանակավա մեկ միլիոնից այսօր հասնելով 400 հազարի: Պահեստայինների մեծ մասը գորացրվել է, իսկ ուսանողների համար զինվորական ծառայությունը երկու սարու հասցվել է 18 ամսվա: Իրաֆի բանակի միջուկը կազմում են բանակային յոթ կորդուսներ (առաջվա ուրի փոխարեն), որոնց մեջ ընդամենը կա 27-30 դիվիզիոն: Փորձագեսների կարծիքով, ծանր հրասայրի թիվը 2000 է, գրահամեմեմների թիվը 5000, իսկ հրեաների քաղկացած է 1500 միավորից: Ենթադրում են, որ Բադդադն ունի 120 մարտական ուղղաթիռ: Պահեստայինների քաղաքայինության դաստառով Իրաֆի 250 ռազմական ինֆանտրիաներից մարտական են հազվի մի քանի սասնյակ ինֆանտրիաներ:

Ինչ դիվիզիոն տեղաբաշխված է հյուսիսում Բեդյասանի սահմաններում, իսկ ամեկազն վեց դիվիզիոն հարավում վերահսկում է «Le Point», 14 օգոստոս 1992

Բադդադը գրեթե վերականգնել է իր գործությունը, Մադդանը դեռ իր սեղում է, եւ ուսանք երազում են վերադառնել շրջանի փարսեղը

«Չիաների երկիրը»: Մի նորասեղծ հասնել գործափալոտում: ղեկավարող ղաշտանի նախագահին, ունենալով դիվիզիայի ռազմահանդերձան: Բացի դրանից, նախագահական դասակարգի երեք դիվիզիոն տեղաբաշխված է Բադդադի շուրջը: Ընդհանուր առմամբ, ուժերը բավարար են վարչակարգի դաշտանության համար:

Իրաֆի սենսական եւ ռազմական գործության քաղական արագ վերականգնումը մասնագետները հարեաներին եւ առաջին հերթին Բուվեյքին: Այդ երկրի ղեկավարներին հայտնի է, որ Երբուրյան նկատմամբ Բադդադի հավակնությունները աշխարհափառական մշակական գործուն են: ՄԱԿ-ի որոշած սահմանների վերջին վերածեկումը, որը Իրաֆին փաստորեն զբղում է Ում Բասրի իր միակ խորջրա նավահանգստի ազատ սեղորնումից, ըստ երեւոյքին անբավարար է սահմանային հին վեճին վերջ դնելու համար: Եւ որոշ մասնագետներ արդեն այն կարծիքն են, թե հնարավոր վստահի արդյունքը հենց Իրաֆի ներկա սարածային անբողակաւորությունն է:

Միջին Արեւելի, ինչդեռ նաեւ Բալկանների փարսեղ ֆիջ թե շատ կամայական ձեւով զմկել է օսմանյան եւ Ավստր-Հոնգարական կայսրությունների անկումից հետո: Հարավային Եւրոպայի փոփոխությունը, Արեւելյան Եւրոպայի սահմանների վիճարկումը ուսերը ան երկուդներ են կոտրել: Հույսեր ֆրդերի, երկուդներ Թուրքիայի, Իրանի եւ նույնիսկ Միդիայի համար, որոնք վախենում են անվերահսկելի անակրեկայներից: Իրաֆը երեք մասի բաժանելու հին երազանը (հյուսիսը, ֆրդերին, հարավը՝ շիաներին, կենտրոնը՝ սուննիներին) լրջորեն անհանգստացնում է Թեհրանին եւ Անկարային: Այնտեղ զենում են, որ նմանօրինակ «քաղկանացումն» էլ ավելի աղակալումացող կլինեք, քան միասնական Իրաֆը:

Վաշինգտոնն առայժմ դաշտանում է Իրաֆի անբողակաւորության սկզբումից, միաժամանակ ֆրդերի եւ շիաների հետ խաղալով մի խաղ, որը ուսանք վստահավոր են համարում: Երբ Իրաֆի մասնաման գաղափարը Եղի երկրների որոշ ղեկավարներ քաղաքային են ընկալում, աղա արարական աշխարհի «դասական» մայրաքաղաքներում լսել անգամ չեն ուզում այդ մասին: Բանգի Դամասկոսից միջուկ Կահիրե եւ Ռաբաթից միջուկ Ալժիր չեն ճոտանում, որ Բադդադը մարգարիսն է եղել Արբայանների կայսրության, եւ յուրաքանչյուր արար իրեն ինչ-որ չափով համարում է դրա ժառանգորդը, անկախ Մադդան Հուսեյնի նկատմամբ իր վերաբերմունքից:

ԱՄՆ-Բրիտանիա-Ֆրանսիա եռյակ զինակցությունը Իրաֆի դեմ

Հակառակ այն փաստի, որ ՄԱԿ-ի ԲՆԳՆԻՆԵՐԻ խոսքը ողջ մասնագետ Նիկոլայ Մոխոմիլովի գլխավորությամբ, առանց որևէ խոչընդոտի հանդիպելու երեկ ավարտվեց իր ստուգումները Իրաֆում, կենսամիջավանդական և միջուկային զենքի քննակազմը, Մեծ Բրիտանիայի նախաձեռնությամբ Մ. Նահանգներն ու Ֆրանսիան երեկ ձեռնարկեցին միասնական որոնման կայացման, ինչ վերաբերում է իրաֆյան օդամի զորամասերի սահմանափակմանը: Ըստ այդ որոնման, որի վերջնական տեսքը հավանաբար դաստիարակվելու է Եռյակ զինակցությունը Հարավային Իրաֆում շիա ազգաբնակչության դեմ

օդային ուժի և հրետանու օգտագործման արգելիչներ տեղադրելու և իր Բաղդադի վրա, ընդհանրապես բացառելով իրաֆյան ռազմական օդանավերի թռիչքը այդ տարածքի վրայով:

Քեյս նախագահ Բուր Մեթեյնը որևէ կողմ ցանցի Իրաֆի դեմ ձեռնարկվող այս վերջին միջոցառումների և իր վերջնական արձագանքի միջոցով, սակայն միջազգային դիվանագիտական քննարկները Մադրիդում Հուսեյնին ձեռք բերելու այս վերջին նախաձեռնությունները առջնություն են վերոհիշյալ երեկ երկրներում իշխանության գլուխ գտնվող կառավարությունների ամբողջական ձգտմանը:

Աֆղան ընդդիմադիրները հաղթանակ են տոնում

Շարքավերջին կասախի կռիվներն ու սմբալոնումները բարունակվեցին Աֆղանստանի մայրաքաղաքի հարավային արվարձաններում, ավելացնելով վերջին երկու քաղաքների ընթացում գոհերի հավանական, որն անցնում է 1200-ը: Շարք օրը ՄԱԿ-ի համադասարան ժառանգությանը հաջողվեց Զարոյից դուրս բերել օտար դիվանագիտական անձնակազմի մեծ մասին, նկատի ունենալով, որ մայրաքաղաքի ղեկավարների քաղաքականությունը բերել է դարձել Հրազդանի ընդդիմադիր զինյալ խումբավորման քննարկներին:

Այս խմբավորման ղեկավարը

Գյուլբեդդին Հեմաթյարը երեկ հայտարարեց, թե իր ուժերին հաջողվել է կարևոր հաղթանակ տանել Զարոյի հարավային քաղաքներում և առաջանալ կենտրոնի ուղղությամբ: Չենք վայր դնելու համար նա տպանման դրեց, որ նախկին կոմունիստական վարչակարգին ծառայած զինվորականները դուրս գան ռեզիդենցիայից կազմից:

Շարք օրը Աֆղանստանի ժամանակավոր կառավարության նախագահ Ռաքիբ Մոհամմադը իր կառավարությունից դուրս էր վարել Հեմաթյարին «հակադեմոկրատիկ և հակախոստանական» գործունեության համար:

Շեյարդանաձե. Արխագիա զորքեր մտնում են հարկադրական ֆալ է

Ռուսաստանը պաշտպանում է իր ֆաղաֆաղներին

Երեկ առավոտյան Վրաստանի Պեխուրեղի նախագահ Էդուարդ Շեյարդանաձեի հանդես է եկել Վրաստանի ժողովրդին ուղղված հայտարարությամբ: Նա ասել է, թե կառավարական զորքերի մոտեցումը Արխագիա «հարկադրական ֆալ է», և նախ որ «զինված հրոսակները մեծ վնաս էին հասցնում համադասարան սենսուրային»: Այժմ, նեղ է Շեյարդանաձե, Վրաստանի զվարդիայի գործառուները դուրս են եկել Մոխոմից և սեղակայվել ֆաղաֆ մասույցներում:

Գյուլբեդդին Հեմաթյարը և նրա զորքերը 17-ին Վրաստանի զինված ուժերի 2 մասական ուղղաթիռ հրթիռակոծել են Մոխոմի ծովափին մասում տեղափոխված արխագիական զորամասը: Հրթիռներից մեկը դիպել է մոտակայում գտնվող 16 հարկանի բնակելի շենք: Կան գոհեր և վիրավորներ, շենքը հրդեհվել է:

Նույն աղբյուրի տվյալներով, Գեդաթյան խորհրդի շենքից ոչ հեռու գտնվող շենքից մեկում նույն ժամանակահատվածում են մտակա փողոցները: Գեդաթյան ման հետևանքով վիրավորվել է խորհրդարանի շենքի այցելուներից մեկը:

Ինչ վերաբերում է Լեոնային ժողովրդների համադասարան կառավարող Արխագիա մտնելու հնարավորության մասին Չեչենիայի նախագահ Չոխսար Գոյախանի հայտարարությանը, Շեյարդանաձե ասաց, թե դա «հազիվ թե իրագործվի է»: Սակայն, եթե նմանատիպ ֆալեր ձեռնարկվեն, ապա արժանի հակահարված կհասցվի: Առավել եւս, նեղ նա, որ համադասարանի հանրությունը և մասնավորապես Ռուսաստանի ղեկավարությունը ընթերցում է վերաբերում Վրաստանի իրավիճակի կայունացման ուղղությամբ իրականացվող միջոցառումներին:

Իր հերթին, Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը հանդես է եկել մի հայտարարությամբ, որ ասվում է, թե Ռուսաստանը չի միջամտում Վրաստանի ներքին գործերին, սակայն մտադիր չէ անհարգելու մնալ, երբ իր ֆաղաֆաղների կանգնված Վրաստանի կողմից անհարգելի և անպատասխանատու քայլեր են ձեռնարկվում: Ինչպես հայտնի է, օգոստոսի 16-ին Արխագիա էր ուղարկվել Ռուսաստանի դաշնային-դեմոկրատիկ զորքերը: Իսկ օգոստոսի 17-ի վաղ առավոտյան Մեծմուկյան նավատորմի ռազմա-սրահայտորչային նավերը փոխմուկյալ Միտանի ղեկավարությամբ ուղևորվել են դեպի Մոխոմում ռուսաստանի հանգստացողներին եվակուացնելու համար: Այդ մասին որոշում էր ընդունվել Ռուսաստանի դաշնային-դեմոկրատիկ զորքերի խնդրանքով: Ժամը 18-ի դրությամբ Մոխոմից Ադլեր է սեղակայվել 4324 մարդ: Սկսվել է նաև «վայրի ձեռքով» հանգստացողների և փախստականների դուրս հանումը: Անդրկովկասի զինվորական օկրուգն անմիջականորեն կազմակերպում է բնակչության էվակուացումը:

Ինչպես նեղ Պեխուրեղի նախագահը, միանգամայն դիտարկում է ընդունել և Անդրկովկասի զինվորական օկրուգը և «Վրաստանի դեմ ագրեսիայի դեմքում կողակցության մեջ անհրաժեշտ» ավելացրեց նա:

«ԻՖ»-ին սված հարցազրույցում Անդրկովկասի զինվորական օկրուգի հրամանատարի սեղակալ գեներալ-լեյտենանտ Մուշիյան Բեդույանը նեղ, որ վերջին օրվա ընթացում իրավիճակը Արխագիայում «էություն բարելավվել է»: Նրա խոսքերով, օգոստոսի լույս 17-ի գիշերը և ցերեկը Մոխոմում և այլ ֆաղաֆներում կրակոցներ տեղի չեն ունեցել: Կողմերի միջև ընթանում է ֆաղաֆական երկխոսություն:

Սակայն Արխագիայի Գեդաթյան

Կառավարությունը ջանքեր է գործադրում երկիր հասցնել հացահատիկ և վառելիք

Օգոստոսի 17-ին տեղի ունեցած ՀՀ կառավարության նախագահության նիստում, որը վարում էր վարչապետ Խոսրով Հարությունյանը, քննարկվեցին առկա Արխագիայում երկրաբանական կամուրջի թայթեցումից հետո գնացքների երթևեկության խափանման հետևանքով ստեղծված իրավիճակում հանրադասարան կենսագործունեության արտադրման նպատակով ձեռնարկվող լուրջ միջոցառումները, սեղակայված ռեզիդենցիայի վերաբերյալ ռեզիդենցիայի հարցումը, սեղակայված է ՀՀ կառավարության լուրջ անհրաժեշտությունները:

Նշվեց, որ Ադլերում կուտակված հայկական մի քանի գնացքների ուղևորները Երևան են տեղափոխվում ինքնաթիռներով, կատարվել է չորս ուղևոր, որի ընթացքում տեղափոխվել են 700 ուղևոր: Երեկ կատարվեց նա երեկ ուղևոր: Քանի որ Մոխոմից և Գոնի Ռուսոսովից գնացքները բարունակում են գալ և խցանվել Ադլերում ու մոտակայում, ավիացիայի գլխավոր վարչությանը հանձնարարվեց մինչև կամուրջի վերակազմակերպում ու երթևեկության վերականգնումը առաջնություն համադասարան թվով չվերթեր՝ Հայաստան եկող գնացքների ուղևորներին

սեղակայված համար: Տեղում աշխատանքները կազմակերպելու նպատակով կառավարության կողմից երկու դասախոսական աշխատանքներ գործադրվել են Ադլեր: Կազմվել է հանրադասարան բնագիծի և դիվերսիայի վառելիքի ռեզիդենցիայի մոտակայում 15-օրյա հավաքակազմ, կազմակերպված միջոցառումներ վառելիքի և դաշնային բարձրագույն արտադրության Արխագիային մոտեցնելու համար, որովհետև երթևեկությունը վերականգնվելուց հետո դրանք են արվում վրաստանի հանրադասարան: Աշխատանքներ են արվում վրաստանի նավահանգիստներով հացահատիկ և այլուր բերելու, ինչպես նաև Ռազմավիթական ժամադարով ավտոբուսային խառնուրդներ կազմակերպելու ուղղությամբ:

Լրջորեն դրվեց հացամթերումների հարցը: Հանձնարարվեց գյուղատնտեսության և դաշնային ու մթերումների նախարարություններին մեակել համադասարան միջոցառումներ մինչև հոկտեմբերի սկզբները դրանք ավարտելու համար և հացահատիկի գնումները կատարել կամուրջի գնումները կատարելու համար: Այս անգամ հավանություններ կայացնելով կառավարությանը:

Մոխոմի ժողովրդի Մոխոմի Զեդե-րացիայի հավաքակազմով, հուլիս ամսին մոխոմից հանրադասարան համար անհրաժեշտ նպատակները ընդունելով կազմվել է 5182 օտարի, իսկ հավաքակազմում ծխախոտի և ալկոհոլի ծախսերը՝ 5338 օտարի: Երեկաների և 9-15 տարեկան անչափահասների սնունդի ծախսերը հուլիսին կազմել էին 3682 օտարի, զոհաբերված ծախսերը (16-59 տար.)՝ 2305 օտարի, կանանց ծախսերը (16-54)՝ 2028 օտարի: Ինչ վերաբերում է ոչ դաշնային արտադրության, առաջնություն արտադրության համար անհրաժեշտ էր երեկաներին 1774 օտարի, զոհաբերվածը՝ 1483 օտարի, կանանց՝ 2103 օտարի: Անցյալ ամիս հարկերի չափը զոհաբերված համար կազմել է 550 օտարի, կանանց համար՝ 559 օտարի:

Մոխոմից կանգնելու պլան

Մոխոմից կանգնելու պլանը հանրադասարան համար անհրաժեշտ նպատակները ընդունելով կազմվել է 5182 օտարի, իսկ հավաքակազմում ծխախոտի և ալկոհոլի ծախսերը՝ 5338 օտարի: Երեկաների և 9-15 տարեկան անչափահասների սնունդի ծախսերը հուլիսին կազմել էին 3682 օտարի, զոհաբերված ծախսերը (16-59 տար.)՝ 2305 օտարի, կանանց ծախսերը (16-54)՝ 2028 օտարի: Ինչ վերաբերում է ոչ դաշնային արտադրության, առաջնություն արտադրության համար անհրաժեշտ էր երեկաներին 1774 օտարի, զոհաբերվածը՝ 1483 օտարի, կանանց՝ 2103 օտարի: Անցյալ ամիս հարկերի չափը զոհաբերված համար կազմել է 550 օտարի, կանանց համար՝ 559 օտարի:

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանի կարճ դասախոսությունների ցուցակ

Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանը հայտնում է, որ կարճ դասախոսությունների ցուցակը հերթական դասախոսությունների քննարկում են «Առեւտրական իրավունք» և «Առողջապահական և հիվանդանոցային կառավարում»: «Առեւտրական իրավունք» դասախոսությունը կկարդա Կալիֆորնիայի համալսարանի ընդհանուր իրավաբանական ծառայությունների գրասենյակի իրավաբան Յան Բեհրինգը: «Առողջապահական և հիվանդանոցային կառավարում» դասախոսությունը կկարդա Կալիֆորնիայի Հարավային համալսարանի հասարակական կառավարման ոլորտի Լուիս Զիլդը: «Առեւտրական իրավունք» դասախոսությունը կսեղակայվի Կեսեյի սեմեստրի 7-ից սեմեստրի 18-ը, երկու օրով, չորեքշաբթի, ուրբաթ օրերը, ժամը 17:00-19:30: «Առողջապահական և հիվանդանոցային կառավարում» դասախոսությունը կսեղակայվի 21-ից հոկտեմբերի 2-ը, երկու օրով, չորեքշաբթի, ուրբաթ օրերը, ժամը 17:00-19:30:

Դասախոսությունները կընթանան անգլերեն լեզվով, միաժամանակ քաղաքացիությունը առաջնություն է: Դասախոսության արժեքը 200 օտարի է: Այն անձինք, ովքեր ի վիճակի չեն վճարելու այդ գումարը, կարող են դիմել ՀԱԳ կրթաբարձր կազմակերպությունները և գրանցման կարգը կարող է ստանալ, զանգահարելով Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի հեռախոսահամարներով 27-10-85 և 27-16-29: Մեր հասցեն 375019, Մարտի Բաղրամյանի դպրոց 40:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԱՏԵՐԾԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ԹԱՆԿԱՐԱՆ
Երևան, Արևիկյան 10 Օգոստոս 21, 1992

ԲԱՏԱՌԻԿ ԳՈՒՅԱԳԱՆՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ
«Շայրենիի լույսը մեր սրտերում»

Լուս Անջելիայի Յերուսալիմ Ժողովուրդի սանձերն առաջին անգամ իրենց աշխատանքներն են ներկայացնում Հայրենիքում

1991 թ. հունվարին Լուս Անջելիայի իր արվեստանոցում զինվորական Սամվել Սևադյանի հավաքած մի խումբ շնորհալի հայ երեխաների և սկսեց աշխատել: Նոյեմբերին արդեն Փաստադիմացում քաղաքից նրանց առաջին ցուցահանդեսը: Այն մեծ հետաքրքրություն առաջացրեց հայ և անհրաժեշտ շրջանակներում խոշոր թերթերը սպառնեցին ընդարձակ հոդվածներ: Այս առիթ Սևադյանի սանձերի ցուցահանդեսը քաղաքում է Լազուրյան Բիչում, Կամադայի Մոնեթալ և Տորոնտո ֆաղաֆներում:

Ընթացիկ ցուցահանդեսը: Այն նոր աշխարհ կրթիչ չի առաջ, այլ հորիզոններում-ապրող հայ երեխաների աշխարհը...

ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ
DIAGNOSTICA

Դիմել մեր բժշկական կենտրոններին և Ձեր ստացությունը հուսալի ձեռնարկում կլինի:

Երևան, Արևիկյան, Մարգարյան փ. 6, հեռ. 35 01 58, 35 13 01

Քանապետ, Ֆանաբայան փ. 55, հեռ. 28 75 24, Կենտրոն, Թումանյան փ. 23, հեռ. 53 85 81

Գյումրի, Ելեկիցի փ. 54ա, հեռ. 3 60 72

Գորիս, Մաճոցի փ. 3, հեռ. 2 26 87

Ստեփանակերտ, Մարտի փ. 6, հեռ. 4 10 06

ԲԺՇԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

- Մոխոմում է հիվանդությունների ախտորոշման քաղաքացիական կարգով:
- Մոխոմից կարող է ձեր առողջությունը ուղի կանխ ընթացում:
- Միայն մեզ Դու կարող եմ դիմել բոլոր հիվանդությունների դեմքում և բոլոր բժշկական հարցերով, և նախ որ «ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ» ոչ միայն միջազգային ուսանողներին համադասարան կանոն անհրաժեշտակալից սարքերն ու մասնագետներն ունի, այլև անհրաժեշտության դեմքում Ձեր քուժումը կազմակերպում է հանրադասարան կազմակերպության մասնագետներ է հավիրում:
- Միայն մեզ մոտ Դու կարող եմ ստանալ Ձեր ախտորոշումը կամ առաջնությունը առողջությունը կայուն և ցածր գնով, անկախ ցույց երկու քուժումության ծախսից և ստանալուց:
- Ձեր համարության համար մեք աշխատում ենք ամեն օր (քաղաքի կիրակի օրից), ժամը 8:30-ից մինչև 19:00, արաբ օրը մինչև 15:00:

Լուրերը՝ interfax-ի, «Ազգ»-ի և մեր բյուրոյից

Ազգ

Հիմնադիր և հրատարակիչ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈՒ ԱՆԻՏԻՔԵԱՆ

Խմբագիր
ՀԱՍԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Տնօրեն ՍԱՐԳՍՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

52.16.35 գլխ. խմբ.
58.18.41 խմբագիր
56.28.63 տնօրեն

Apple® Macintosh®
համակարգչային բարտածր
«Ազգ» թերթի